

Asia: VN/22906/2020

Digitalisaation edistämisen ohjelman (Digiohjelma) lainsäädäntötyöryhmän koonti ja näkemykset digitalisaation säädöstilanteesta ja muutosehdotuksista

Työryhmä toivoo vapaata palautetta tunnistamiinsa tunnistamistaan teemoista ja niistä tehdyistä johtopäätöksistä

1. Onko muistiossa tunnistettu digitalisaation edistämisen kannalta keskeiset teemat lainsäädännön näkökulmasta?

-

2. Onko jokin teema jäänyt kokonaan tunnistamatta?

-

a. Työryhmän näkemykset lainvalmistelun kehittämistarpeista (luku 2 alalukuineen)

-

b. Työryhmän näkemykset nykylainsäädännön soveltamisen tukemisesta (luku 3 alalukuineen)

-

c. Työryhmän näkemykset nykylainsäädännön arviointitarpeista (luku 4 alalukuineen)

4.3. ja 4.6. Toisen puolesta asiointi ja digitaalisia palveluita koskevan lainsäädännön yksinkertaistaminen

Valtuutettu pitää kannatettavana, että monimutkasta ja hajanaista digitaalisia palveluita koskevaa lainsäädäntöä selkeytettäisiin. Tällä hetkellä esimerkiksi vammaiset henkilöt ja ikääntyneet henkilöt voivat tarvita toisen ihmisen apua digitaalisen henkilötunnuksen käytössä joko tuettuna asiointina tai puolesta asiointina. Puolesta asiointi (ja päätäntävällän luovuttaminen toiselle) on kuitenkin väärä ratkaisu silloin, kun henkilö voi ja haluaa päättää omista asioistaan, mutta tarvitsee sen toteuttamiseen toisen henkilön apua. Digitaalista lainsäädäntöä koskevan selkeyttämisen tulee turvata ja mahdollistaa se, että digitaaliset palvelut olisivat kaikkien saatavilla.

4.4. Lainsäädännön muutostarpeet ennakoivan toiminnan mahdollistamiseksi

Työryhmän yhtenä tavoitetilana on ollut julkisten palveluiden ihmislähtöisyyden lisääminen sekä asiakkaan saattaminen keskiöön siten, että viranomaiset voisivat joissakin tilanteissa toimia ennakoivasti asiakkaan puolesta. Loppuraportissa on kartoitettu eräitä säädöksiä, joissa työryhmä näkee, että viranomaisen voisi toimia asiakkaan puolesta ennakoiden.

Valtuutettu toteaa, että jatkotyössä tulisi kiinnittää erityistä huomiota sen erottamiseen, olisiko viranomaisen ennakoivissa toimenpiteissä puhtaasti kyse hallinnollisista toimista esimerkiksi asiakirjojen, kuten passin, vanhenemisen muistuttamisesta asiakkaalle vai esimerkiksi sosiaaliturvaetuuksien hakemiseen liittyvistä ennakoivista toimista. Viranomaisen voi kohdistaa positiivisia erityistoimia heikommassa yhteiskunnallisessa asemassa oleviin ja tällä tavalla edistää tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutumista yhteiskunnassa. Erityisesti terveydentietojen tai tiettyjen sosiaaliturvaetuuksien maksamisen perusteella tehtävien ennakoivien toimenpiteiden kohdalla on olemassa vaara, että asiakkaita profiloidaan ja heihin kohdistetaan epätarkoituksenmukaisia toimenpiteitä tämän profiloinnin perusteella. Erityisen haavoittuvassa olevien henkilöiden kohdalla tulisi olla viranomaisen harkintaa tehtävistä toimenpiteistä eikä toimet saisi perustua puhtaasti tietokannasta tehtäviin ennustemalleihin.

4. Vapaa palaute?

-

Leimio Marko
Yhdenvertaisuusvaltuutettu - Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto